

Nemački rekvijem za evro

Dok se Berlin premišljao da li da ponovo pomogne Grčkoj, evro kakvog znamo ne može biti spašen

By [Thomas Darnstädt](#) and [Manfred Ertel](#)

Global Research, July 11, 2011

[Der Spiegel](#) 11 July 2011

Lideri evrozone već četrnaest meseci ređaju spasonosne planove, susreću se na napetim sastancima na vrhu, svađaju se oko labavih kompromisa i sve više povećavaju rizike za Evropsku Uniju. Takođe već četrnaest meseci izbegavaju da pogledaju istinu u oči: ne može se dalje ovako. Evro, onakav kakav je bio smišljen, više ne postoji, a evropska monetarna unija više ne funkcioniše. Ono što je sada potrebno je plan B.

Nedostatak demokratskog legitimiteta jemaca je danas glavni hendikep u zajedničkom upravljanju krizom. Prošlo je vreme suptilnih debata kako bismo saznali da li evropski Parlament uključuje građane u odluke Saveta i Komisije na fer i srazmeran način. Kada stvari postanu ozbiljne, kao što je to trenutno slučaj, odluke više ne donose organi koji su, globalno gledano, demokratski, već šaka lidera koji se više manje tajno sastaju na samitima.

MIROVNI PLAN I EKONOMSKI RAT

Sve to ljuti građane. Dužnička kriza je oborila već dve evropske vlade, u Irskoj i Portugaliji, a uskoro će se isto to desiti verovatno i u Španiji i Grčkoj. Ni za Nemce nije ništa lakša situacija. Linija rascepa deli kontinent na dva dela: na one kojima je sve više potreban novac i na one koje moraju to da finansiraju. Isfrustrirani Grci napadaju Nemce, a Nemci napadaju Grke, Portugalce, Špance i Italijane. Evropska Unija, politički projekat koji bi trebalo kontinentu da donese mir, verovatno će se pretvoriti u ekonomski rat između zemalja članica.

Evro, stvoren sa ciljem da trajno poveže Evropu, je postao pretnja broj jedan za budućnost kontinenta. Raspad monetarne unije bi unazadio Evropu za desetak godina - udarac od kojeg se možda nikada neće oporaviti, naročito zato što nove azijske sile prete njenom položaju. Zato evropski lideri brane evro po svaku cenu. I zbog toga smišljaju toliko spasonosnih planova. Žele da kupe vreme. Nadaju se da će se tržišta smiriti i da će njihove reforme delovati.

I pored svih pomoćnih mera i rizika koje jemci podnose, bolesne države evrozone su i dalje na istom mestu kao i pre godinu dana: na ivici provalije. Premije za rizik njihovih državnih obveznica su dostigle nove rekorde i Grcima je potreban svež novac kako bi izbegli bankrot. Rizik krize stiže i druge zemlje evrozone i daleko je od kraja. Ako stvari prikažemo shematski, Evropska Unija ima dve opcije. Prva je radikalna: evropski lideri bi sve zaustavili i napustili bolesne države njihovoj sudbini. Druga opcija je pragmatičnija: te države bi, htele ne htele, nastavile da idu svojim putem, ali pomoću mera štednje i moleći se za oporavak. Ni jedno od ta dva rešenja ne bi bilo jeftino.

PONOVNO UVOĐENJE DRAHME

Šok terapija bi trebalo da funkcioniše na sledeći način: zemlje evrozone će napustiti Grčku svojoj sudbini kada se budu razočarale u ostvaren mali napredak i zbog nedostatka svetlosti na kraju tunela. Posle potrošenih milijardi, one više ne žele da išta daju Atini. Grčka bi ubrzo postala insolventna jer ne bi mogla da dođe do pozajmica. Pošto grčke kreditne institucije još uvek podržavaju veliki deo državnog duga, bankarski sektor bi mogli da zadese lančani bankroti. Ovakav pristup prethodi i da zarazi ostale države. Ako Grčka zapadne u bankrot van svake kontrole, investitori bi verovatno odbili da ulažu i u druge bolesne države. Tako da bi i druge banke bile ugrožene u tako izazvanoj lančanoj reakciji.

Naspram scenarija sa neizbežnim posledicama, mnogi ozbiljno razmišljaju o krajnjem rešenju: da Grčka napusti monetarnu uniju i da ponovo uvede drahmu. Ovu ideju je imala i vlast u Atini pre par nedelja, a sada je takođe podržavaju i svetski renomirani stručnjaci iz ekonomije. Podržava je na primer Nuriel Rubini, ekonomista sa Univerziteta u Nju Jorku. Prema tom čuvenom ekonomisti, jedini način da Grčka povрати svoju konkurentnost je da devalvira svoju sopstvenu valutu. Po njegovim argumentima, sve finansijske krize su pokazale da jedino devalvacija nacionalne valute može da povrati ekonomiju na dobar put.

Ali kriza ne bi stala sa isterivanjem Grčke. U stvari, ona bi mogla da postane još gora. Državni dugovi bi mogli da promene devizu preko noći. Njihova vrednost bi pala jako brzo zbog devalvacije drahme, a grčki zajmoprimci bi jedva otplaćivali svoje dugove. Banke bi opet bile pod pritiskom ne samo u Grčkoj već i u ostatku evrozone. I opet bi morale da se uspostave mere pomoći bankarskom sektoru.

Na kraju bi monetarna unija verovatno bila podeljena na dve grupe: s jedne strane bi bile zemlje sa jednom jakim monetom, a s druge strane zemlje koje bi se vratile svojoj nacionalnoj valuti, i to slaboj. Ovakvo rešenje podržavaju kritičari evra, kao što je Vilhelm Neling, bivši član administrativnog saveta Bundesbanke.

On je sa grupom istomišljenika bezuspešno podneo tužbu federalnom sudu protiv uvođenja evra, i trenutno tuži državu zbog fonda za spasavanje evra. Ustavni sud bi uskoro trebalo da donese odluku.

Druga alternativa raspadanju monetarne unije nije nimalo manje opasna i direktno bi dovela do „unije transfera“, koja je već odavno na snazi posle godinu dana bdenja nad Grčkom. „Evropski mehanizam finansijske stabilnosti“ (MES), stalni fond podrške evru, koji treba da stupi na snagu 2013. godine, bi bila još jedna etapa na tom klizavom putu. Krajnji scenario bi mogao ovako da izgleda: deficitarne države bi finansirale severne zemlje članice, a krediti bi se pretvorili u nepovratnu pomoć i bez naplatnih kamata.

STALNA UNIJA TRANSFERA

Monetarnu uniju bi zamenila finansijska unija, a zadužene države bi postale države pod infuzijom, zavisne od pomoći njihovih ekonomski čvršćih komšija – kao Medzođorno u Italiji ili Valonija u Belgiji. Kako bi se ova eventualnost sprečila, mnogi ekonomisti i finansijski stručnjaci preporučuju da se što pre ostvari politička unija Evrope oko jedne jake centralne vlade.

Međutim, stvari nisu tako jednostavne jer povećana integracija neće obavezno eliminisati ekonomske neravnoteže. A to najbolje znaju Nemci koji su imali slično iskustvo pre dvadeset

godina za vreme stvaranja monetarne unije između dve Nemačke. Nemačka marka je 1. jula 1990. godine zamenila staru istočnonemačku marku po stopi 1:1. Posle samo tri meseca, Istočna Nemačka se ujedinila sa Federalnom Republikom.

To je postao model monetarne unije kombinovane sa političkom unijom. Ali oni koji su verovali da će brzo ujedinjenje omogućiti amortizaciju ekonomskog šoka kojeg je prouzrokovalo monetarno ujedinjenje dve Nemačke, ubrzo su se razočarali. Ekonomske neravnoteže su se zaista i povećale. Na hiljade istočnonemačkih preduzeća je otišlo pod stečaj jer nisu uspevali da podignu svoju produktivnost na nivo zapadnih standarda. Stopa nezaposlenosti se naglo povećala, a finansijski transferi između dve Nemačke su brzo prešle milijardu. Istočni deo Nemačke i danas teško hramlje iza zapadnog dela.

Zaključak: nemačko ujedinjenje ne treba da služi kao model, već treba da nas inspiriše na oprez. Ono nam pokazuje kako jedna loše smišljena monetarna unija može jako brzo da se pretvori u uniju stalnog transfera. Takav jedan model i onako ne bio u skladu sa evropskim sporazumima - trebalo bi doneti nove sporazume, koje treba da usvoje svi nacionalni parlamenti, ili čak da ih prihvate svi građani putem referendumu. Ali dotle nije nemoguće da će narodi Evrope i njihovi predstavnici već odlučiti o budućnosti monetarne unije. U Atini ili u Lisabonu na primer, ako se reforme budu sudarile sa otporom naroda. Ili u Berlinu - kada budu morali da plate milijarde za bankarske garancije.

□

Prevod za Novi Standard Svetlana MAKSOVIĆ

Tekst na srpskom jeziku možete naći na <http://standard.rs/vesti/41-svet/7818-pigl-nemaki-rekvijem-za-evro-.html>

Originalni tekst možete naći na Der Spiegel <http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-79054996.html>

The original source of this article is [Der Spiegel](#)

Copyright © [Thomas Darnstädt](#) and [Manfred Ertel](#), [Der Spiegel](#), 2011

[Comment on Global Research Articles on our Facebook page](#)

[Become a Member of Global Research](#)

Articles by: [Thomas Darnstädt](#)
and [Manfred Ertel](#)

Disclaimer: The contents of this article are of sole responsibility of the author(s). The Centre for Research on Globalization will not be responsible for any inaccurate or incorrect statement in this article. The Centre of Research on Globalization grants permission to cross-post Global Research articles on community internet sites as long the source and copyright are acknowledged together with a hyperlink to the original Global Research article. For publication of Global Research articles in print or other forms including commercial internet sites, contact: publications@globalresearch.ca

www.globalresearch.ca contains copyrighted material the use of which has not always been specifically authorized by the copyright owner. We are making such material available to our readers under the provisions of "fair use" in an effort to advance a better understanding of political, economic and social issues. The material on this site is distributed without profit to those

who have expressed a prior interest in receiving it for research and educational purposes. If you wish to use copyrighted material for purposes other than "fair use" you must request permission from the copyright owner.

For media inquiries: publications@globalresearch.ca